

ДО ПИТАННЯ ГУМАНІСТИЧНОГО НАПРЯМУ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ

Мороз Л. В.

Україна, м. Суми, Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

Поряд із засвоєнням спеціальних знань і досягненням належного рівня розвитку професійних здібностей необхідною умовою відповідності особистості майбутнього педагога безперервно зростаючим вимогам професійної діяльності стають долучення до культури та оволодіння системою соціальних і гуманістичних цінностей. Наслідком цього є пошук нових форм та змісту навчально-виховного процесу у вищій школі.

Процес сучасного формування цінностей у вищих навчальних закладах освіти спрямований на формування в молоді духовності, орієнтирів на загальнолюдські цінності, виховання любові до своєї держави, народу, землі та ефективне виконання своїх майбутніх професійних функцій. Такі завдання можуть бути реалізовані лише за умов запровадження ціннісно орієнтованого підходу до процесу навчання й виховання студентської молоді.

Особливим чином це питання торкається таких напрямів підготовки педагогічних фахівців, майбутня професійна діяльність яких передбачає безпосереднє спілкування з особливим контингентом осіб – а саме з дітьми з психофізичними вадами. Такими фахівцями є студенти-логопеди.

Різні питання організації фахової підготовки майбутніх спеціальних педагогів висвітлені у роботах провідних українських вчених В. Бондаря, І. Дмитрієвої, С. Миронової, Н. Пахомової, Т. Сак, В. Синьова, В. Тарасун, Л. Фомічової, О. Хохліної, М. Шеремет та ін. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, поза увагою дослідників залишається аспект гуманістичного напрямку фахової підготовки вчителів-логопедів.

Логопедична діяльність передбачає не лише наявність високого рівня теоретичної підготовки та практичних умінь, але й, насамперед, моральної готовності, потреби у здійсненні корисної діяльності, прагнення бути корисним у житті маленької дитини. З огляду на це, питання реалізації гуманістичного напрямку в підготовці майбутніх педагогів-логопедів набуває особливої актуальності.

Формування гуманістичних цінностей – це веління часу, оскільки нинішня ситуація характеризується тим, що суперечності соціального характеру набули загальнолюдських масштабів, вилилися в глобальну кризу. “Якщо не народжуються нові гуманістичні системи цінностей, – пише Л. Буєва, – то реальні форми життя, знецінені і суперечливі, можуть ставати полем деморалізації здичавіння людей” [1].

Проблема гуманістичної орієнтації особистості педагога займає особливе місце у спеціальній освіті в цілому, та у логопедії зокрема.

У психолого-педагогічній літературі гуманність розуміють як систему установок особистості стосовно людини, групи людей, живої істоти, що обумовлені моральними нормами і цінностями та представлені у свідомості переживаннями жалю і реалізована у спілкуванні і діяльності в актах сприяння чи допомоги [4, с. 45].

Ціннісне ставлення до людини як об’єкта корекційно-педагогічного впливу ґрунтується на розумінні людини як абсолютної цінності та найвищої субстанції. “Ціннісне ставлення до людини має розглядатися як особливий аспект гуманізації відносин, оскільки людина, що є їхнім суб’єктом, сама стає головною цінністю й безпосереднім об’єктом їхньої взаємодії” [2, с. 990].

Як зазначає Н. Пахомова [3, с. 158], провідними напрямками розвитку ціннісного ставлення педагога у структурі його корекційно-педагогічної діяльності визначаються:

- постійне дотримання гуманістичних принципів, норм і вимог у взаєминах із вихованцями;

- альтруїстичний характер переживань і почуттів логопеда по відношенню до дітей;
- визнання потреб та інтересів дитини, її права на позитивне волевиявлення;
- орієнтація на позитивні риси особистості;
- здатність до самовдосконалення;
- віра в успішність корекційно-педагогічної роботи;
- доброзичливість, довіра, співчуття, співпереживання, своєчасна допомога учневі, доброчесність і милосердя;
- переживання глибокого задоволення від роботи та піклування про дітей;
- високий рівень емпатії.

Зарахування на навчання до вищого навчального закладу за напрямом підготовки 016 Спеціальна освіта відбувається виключно за результатами оцінювання теоретичної підготовленості абітурієнтів у певних, чітко визначених галузях знань. Тоді як особистісні якості майбутнього педагога-логопеда залишаються не виявленими.

Отже, з огляду на таку ситуацію, однією з пріоритетних задач навчального закладу є активна участь не тільки в розвитку, але й у формуванні позитивних особистісних якостей, які є необхідними для подальшого ефективного здійснення професійної діяльності педагога-логопеда. Однак, цей процес не може бути однобічним, тут однаково потрібною є як підтримка та увага навчального закладу, який зобов'язаний забезпечити студентам умови й можливості для самореалізації, так і наполегливість самої молоді у визначенні й досягненні намічених цілей.

Література:

1. Буева Л. П. Социальная среда и формирование гармонической личности / Л. П. Буева – М.: Знание, 1981. – 45 с.
2. Енциклопедія освіти / [Гол. редактор В. Г. Кремень] / Акад. пед. наук України. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Пахомова Н. Г. Рефлексивно-оцінна діяльність в контексті ефективності корекційно-педагогічного процесу / Н. Г. Пахомова // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія / М-во освіти і науки, молоді та спорту

IV Міжнародна науково-практична конференція
«Неперервна освіта нового сторіччя: досягнення та перспективи»
14 - 21 травня 2018 року

<https://konferenciazoiippo2018.blogspot.com/>

України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. - Вип. 27. - С. 157-161.

4. Словарь практического психолога / Сост. С. Ю. Головин. – Минск : Харвест, 1997 – 800 с.